

verlichte
**Boerderijen
route**

27, 28 en 29 januari 2023

Oldambt en omstreken

ROUTEBOEKJE

www.lichtrouteoldambt.nl

LTO
noord
OLDAMBT

MET SPECIALE DANK AAN:

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE DEELNEMERS

- De route is op vrijdag en zaterdag te rijden vanaf 17:00 tot en met 22:00 uur en op zondag van 17:00 tot en met 21:00 uur.
- U neemt op eigen risico deel aan dit evenement.
- U kunt de organisatie niet aansprakelijk stellen voor eventuele schade
- De route is aangegeven met pijlen, niet tegen de route inrijden.
- De route is ongeveer 35 kilometer
- De wegen zijn soms smal, wees galant bij het passeren.
- Let op: u bent verkeersdeelnemer en dient zich aan de wettelijke verkeersregels te houden.
- Houd de gedragsregels aan die bij een bedrijfsbezoek horen

Het beste van twee werelden

Prachtig dat LTO Oldambt door middel van een verlichte boerderijen route u kennis laat maken met het mooie gebied in het Zuiden van Oldambt en het Noorden van Westerwolde!

Het beste van twee werelden, want halverwege de tocht gaat u van het Oldambt door naar Westerwolde. Het Oldambt op de kleigrond, dat zich van oorsprong kenmerkt door de graanteelt, maar inmiddels een gebied met grote variatie aan bedrijven, zowel akkerbouw als ook veeteelt. Prachtige karakteristieke maar zeker ook modernere bedrijven vindt u hier. Westerwolde dat zich op de zandgronden bevindt, van origine gekenmerkt door de variatie van de landbouwbedrijven. Akkerbouw vaak met graan, bieten en aardappels. Veehouderij in diverse vormen ook al lang aanwezig, waaronder kalveren, kippen, varkens en rundvee.

Het beste van twee werelden ook omdat het gebied zich kenmerkt in duurzaamheid, kringlooplandbouw en ondernemerschap, al decennia lang. Samenwerkingsverbanden tussen de diverse bedrijven vind je hier al langer, waardoor ook hier het beste voor ondernemers en omgeving naar voren komt.

Het beste van twee werelden tot slot, met name omdat het zo treffend is om in deze tijd van politieke onzekerheid, zorgen die veel landbouwers hebben over de opgaves die de landbouw te verwerken krijgt, toch vooral trots te zijn op de ontwikkelingen die er in dit gebied zijn. En vooral eens het licht te laten schijnen op welke transities de bedrijven al wel hebben weten te realiseren.

Dankbaar dat ikzelf in dit gebied mag wonen en werken, wens ik u: burgers, collega's en belangstellenden vooral heel veel plezier tijdens deze route en hoop ik van harte dat u kennis kunt maken met de fantastische bedrijven en dat u kan ervaren hoe duurzaam er op deze bedrijven voedsel wordt geproduceerd!

Wietse Duursma, Regiobestuurder Groningen

Welkom bij de verlichte boerderijenroute

We nemen u mee door een deel van de unieke gebieden Oldambt en Westerwolde, landbouwgebieden waar het 's nachts nog écht donker kan zijn. De grote landbouwbedrijven, vaak met monumentale panden, en de interessante geschiedenis, maken dat deze verlichte boerderijenroute bij voorbaat een must is om te rijden.

De Verlichte Boerderijenroute Oldambt en omstreken is een initiatief van de PR commissie van de LTO afdeling Oldambt. In navolging op de succesvolle route die in 2018 is gereden wordt na een aantal corona jaren deze route georganiseerd. Als organisatie hebben we de enthousiaste medewerking van de bewoners en bedrijven als heel prettig ervaren!

FOTOWEDSTRIJD

U wordt als deelnemer aan deze verlichte boerderijenroute uitgedaagd foto's te maken tijdens de route. Deel uw mooiste foto met ons op facebook en de foto met de meeste likes wordt bekroond met een diner bon t.w.v. € 50,- bij Het Drentse Steakhouse "De Steakerij" in Bellingwolde.

PUZZEL MEE VOOR LEUKE PRIJZEN!

Voor de jongste deelnemers is er een puzzeltocht uitgezet. Tijdens de route en bij de open bedrijven zijn aanwijzingen verborgen. Verzamel ze allemaal en maak kans op een leuke prijs! Alle deelnemers krijgen sowieso een leuke attentie, af te halen bij IJssalon en Lunchroom Veendiep (object 23) en Van Wijnbergen (object 49)!

Voor meer info over de fotowedstrijd en puzzeltocht kijk op:

WWW.LICHTROUTEOLDAMBT.NL

WWW.FACEBOOK.COM/LICHTROUTEOLDAMBT

Eri de Groot

Marian van Vilsteren

Anita Volker

Jaap van 't Westeinde

Annet Boonman

Harm Evert Evers

Lianne van Rulo – Vermue

Gertjan Meijer

De Route

De bedrijven die open huis houden zijn niet alle dagen dezelfde. Er wordt bij de opengestelde bedrijven weergegeven als ze opengesteld zijn. Ook in dit routeboekje kunt u deze informatie vinden. Zie hieronder de legenda voor de verklarende symbolen:

1

Startpunt, object 1, Van 't Westeinde, Hamdijk 39, Nieuweschans

23

Startpunt, object 23, IJssalon en Lunchroom Veendiep, Dorpsstraat 4, Vriescheloo

Dit object bevindt zich links

Object heeft vrijdag open dag

Dit object bevindt zich rechts

Object heeft zaterdag open dag

U rijdt recht op dit object af

Object heeft zondag open dag

Toiletgelegenheid aanwezig

Toiletgelegenheid minder validen

Startpunt 1: Van 't Westeinde, Hamdijk 39, Nieuweschans

1

Boerderij Remkesheerd (startpunt)

De boerderij Remkesheerd ligt op een van oudste dollardijken in het Oldambt. De naam Remkes stamt van de eerst bekende bewoners die op de toen nieuw gebouwde boerderij kwamen wonen rond 1750. Na een aantal generaties is de naam Remkes verbasterd naar Vrieze. In 1878 is Douko Muntinga vanuit Finsterwolde, door te trouwen met Eppien Vrieze, op de boerderij komen wonen. Hun zoon heeft vervolgens per koninklijk besluit de naam Vrieze gekoppeld aan Muntinga, opdat deze naam niet zou verdwijnen. De boerderij van Douko en Eppien is halverwege de jaren 80 van de negentiende eeuw opgebrand en in 1887 is de boerderij zoals die er nu staat teruggebouwd. Op de plek waar nu de stro/machineloods staat, stond eerder een houten schuur die is overgeplaatst van de locatie Hamdijk 41 ten westen van de boerderij (die ook bij het bedrijf hoort). Deze schuur is in 1982 door brand verwoest. Jan

van 't Westeinde die in 1980 op de boerderij is gekomen door te trouwen met Bineke Vrieze Muntinga heeft een nieuwe loods op de plek gebouwd en in zijn jaren op de boerderij het bedrijf verder gemoderniseerd. Hun zoon Doeko treedt in 2010 in de maatschap en woont nu op de boerderij. Op de zware kleigronden rondom de boerderij worden van oudsher granen verbouwd en tot op de dag van vandaag in de schuur opgeslagen. Daarnaast worden er suikerbieten, koolzaad en eiwitgewassen, zoals veldbonen en doperwtten, verbouwd. Ook doen we aan agrarisch natuurbeheer met als doel de akkervogels, die bij het gebied horen, een extra stimulans te geven.

Direct na verlaten van het erf rechtsaf

Hamsterweg

HET DRENTSE STEAKHUIS
GEOPEND VANAF 3 FEBRUARI

WWW.DESTEAKERIJ.NL
HOOFDWEG 154 BELLINGWOLDE
06 83711212

2

Hamsterweg 18 (Kruijer)

De boerderij werd gebouwd in 1885 en is kortgeleden door de gemeente Westerwolde aangemerkt als karakteristiek pand. De boerderij is authentiek en typisch voor deze streek.

Het landbouwbedrijf is nu groot 64.25 ha. In 1957 pachtte vader Kruijer het toenmalige bedrijf van de familie Edens en het is sinds 1975 in eigendom van de familie Kruijer.

Sinds 1994 is zoon Gert meewerkend in het bedrijf. In dat jaar is Gert tevens gestart met een struisvogelbedrijf. Het bedrijf had haar eigen broederij, opfokfaciliteiten en hield moederdieren voor de productie van eieren. Broedeieren en vogels werden wereldwijd geëxporteerd.

Mede door het succes met de struisvogels is Gert in 1996 begonnen met zijn huidige vlees-exportbedrijf Kruijer Foods. Kruijer Foods exporteert exclusieve vleessoorten zoals Australisch en Amerikaans Rundvlees, Nederlands kalfsvlees en kip. Naast vlees is Kruijer Foods gespecialiseerd in wild en gevogelte.

Inmiddels worden er geen struisvogels meer op het bedrijf gehouden.

In het jaar 2000 heeft Gert ook het ouderlijk akkerbedrijf overgenomen.

Op het akkerbouwbedrijf verbouwt Gert tarwe, suikerbieten en houdt hij percelen voor natuurbeheer. In 2010 heeft hij een eigen opslag gebouwd in de vorm van graansilo's om flexibeler in te kunnen spelen op de markt. Verder werd er in hetzelfde jaar een mestsilo gebouwd, hierin wordt aangevoerde mest opgeslagen welke voorjaars over de tarwe wordt uitgereden.

PLUS
Bellingwolde

3 Hamsterweg 6 (Wiersma)

Tot 1993 was de boerderij door de familie Togtema-Edens in gebruik als gemengd akkerbouwbedrijf. In 1993 werd de boerderij verkocht aan de Amerikaanse operazangeres Gail Gilmore. Het gebouw onderging in de jaren erna een enorme transformatie waarbij de voormalige stal werd omgebouwd tot woonruimte. In de overgebleven schuurruimte werden klassieke concerten georganiseerd voor honderden bezoekers. Vele inwoners van Westerwolde hebben deze concerten bijgewoond.

In 2015 verkocht de Amerikaanse eigenaresse de boerderij aan een jong Nederlands-Engels gezin, de familie Wiersma-Leung. Onder de indruk van de grandeur van de boerderij vatte deze familie het plan op om het in gebruik te nemen als groepsverblijf. Er werd opnieuw verbouwd en de boerderij werd uitgebreid met een aantal slaapkamers en badkamers en daarnaast werden er een aantal bijzondere faciliteiten gerealiseerd zoals een bioscoop en een basketbalveld. Begin dit jaar worden de eerste gasten verwacht die hopelijk zullen genieten van de bijzondere boerderij, de ruime tuin en de prachtige omgeving.

4 Hamsterweg 4 (Edens)

Het woonhuis van deze boerderij dateert uit 1897. Het is een traditionele Oldambtster boerderij met een roosvenster in de top. Sinds 1929 is deze boerderij in het bezit van de familie Edens. Daarvoor woonde hier de familie Hamster. De huidige rundveestal is gebouwd in 2009 en verlengd in 2013. Het bedrijf is 51 ha groot en er wordt alleen gras verbouwd. De helft van de hectares gras bestaat uit kruidenrijk grasland, waarop geen kunstmest wordt gestrooid. Het bedrijf heeft momenteel 95 melkkoeien van het ras Fleckvieh en 50 stuks jongvee. De melkkoeien worden gemolken door 2 melkrobots. Het jongvee en de droge koeien gaan in het voorjaar naar buiten en blijven hier zolang mogelijk.

Einde van de weg linksaf

Oudeschanskerweg

5 Oudeschanskerweg 4 (Dozeman)

In de zomer van 2018 zijn wij op deze prachtige boerderij komen wonen. We kochten het karakteristieke pand van Beeno en Tini Stikker. Zij hebben er, zolang ze konden, hun akkerbouwbedrijf van 76.55.00 ha gerund. Daarna is de boerderij aan ons verkocht.

De boerderij is gebouwd in 1928 door de opa van Beeno, overgegaan op zijn vader Poppo en in 1971 ging het bedrijf naar Beeno. Nu wonen wij (David en Arienne) er met onze dochtertjes, twee varkens, poezen, kippen en een haan.

Wij proberen beetje bij beetje de boerderij in oude glorie te herstellen. Zo is afgelopen zomer al het schilderwerk aan de buitenkant gedaan, waarbij ook alle groene boogjes aan de dakgoot zijn hersteld. Oude elementen, zoals de vestibule in de hal en de schouw in de woonkamer, restaureren we. Waar plafonds zijn verlaagd halen we de schrootjes weg om de oude plafonds weer in het zicht te krijgen. We hopen de boerderij voor de toekomst te behouden, al kost dat ontzettend veel tijd, geld en energie.

De woning kent veel bijzondere elementen. Zoals het gebogen glas in de erker van de woonkamer, en de opvallende voegen. De grote rode beuken (geplant als een symbool van rijkdom) en vijver herinneren nog aan de slingeruin die er vroeger moet zijn geweest. Ooit hopen wij ook deze tuin weer aan te kunnen leggen.

METTING Hoofdweg 33
Bellingwolde
0597-531373

tankstation en gemakswinkel

Openingstijden shop
maandag t/m vrijdag 7:00 - 20:00
zaterdag 8:00 - 19:00
zondag 9:00 - 19:00

6

Voormalig tramgebouwtje

Op 12 juni 1912 werd de Stoomtramwegmaatschappij Oostelijk Groningen (OG) opgericht. Tot aan 1948 zou zij mensen en goederen tussen Ter Apel en Delfzijl vervoeren. Vanwege haar (lage) snelheid werd de tram ook wel Ol Graitje Het tijdperk van de OG spreekt echter nog steeds tot de verbeelding. Veel (oud) inwoners kennen op dit moment nog verhalen over OG en spreken veelal positief over de oude stoomtram. Daarnaast zijn er in het landschap nog veel sporen van OG te ontdekken.

De locomotievenloods in Bellingwolde, waarvoor een personentram staat. Links nog een goederenwagen.

Op verschillende plekken langs de route van OG waren kleine werkplaatsen gebouwd voor kleinschalig onderhoud of (nachtelijke) stalling van de stoomtrams. Twee van deze remises bleven bewaard: een in Termunten en een in Bellingwolde. Na het opheffen van de tramlijn in 1948 kregen de gebouwen een functie als loods voor gemeentewerken. De loods in Bellingwolde vervult nog steeds deze functie.

(bron: www.deverhalenvangroningen.nl)

Einde van de weg rechtsaf

Hoofdweg

7

Hoofdweg 303 (Sassen)

Timmerwerkplaats Sassen is gestart in 2006. Wij leveren ambachtelijke hardhouten kozijnen in Groningen, Friesland en Drenthe. Deze kozijnen worden gebruikt voor jaren '30 woningen, herenhuizen en historische boerderijen.

De boerderij is gebouwd in 1898. Fam Begeman en Fam Brouwer hebben er gewoond. De bijbehorende kapschuur is in 1978 afgebrand. De landerijen zijn verkocht aan een akkerbouwer.

Het pand was jarenlang een bouwval. In samenwerking met de provincie Groningen wordt sinds 2017 deze vervallen boerderij in Bellingwolde volledig gerestaureerd.

8

Velkamps Meul'n

Bouwjaar:	1855
Type:	ronde stenen, stellingmolen
Functie:	korenmolen (2 maalkoppels aanwezig)
Gevlucht:	20,20 m
Wieken:	oud hollands, fokwieken met remkleppen
Kruierwerk:	voeghouten, kruirad met kabel
Vang:	Vlaamse vang met duim

Veldkamp's Meuln is een ronde stenen korenmolen in Bellingwolde. De molen is gebouwd in 1855 als koren- en pelmolen. Eigenaar is tegenwoordig de gemeente Westerwolde. De molen bezit op het moment nog twee koppels maalstenen.

Veldkamps Meuln is elke zondag geopend van 10 uur tot 13 uur, tenzij anders aangegeven op de facebookpagina. Tevens is het mogelijk om op afspraak de molen te bezoeken.

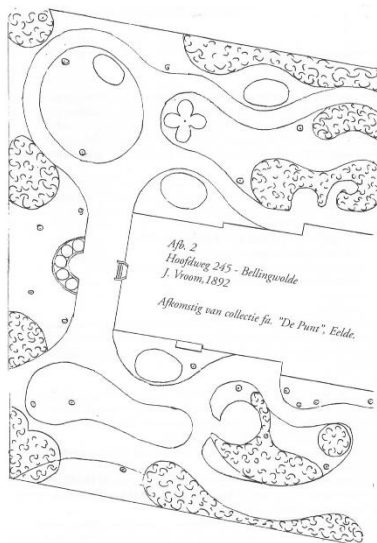
9 Hoofdweg 263 (Ter Veer)

Boerderij is gebouwd in 1825 Deze boerderij had vroeger een eigen leerlooierij. In 1965 heeft de heer J. Leemhuis het pand gekocht en deze heeft het pand zo mooi verbouwd zoals het er nu nog uit ziet. Hij was een onderwijzer. Daarna in 1987 kwam Klaas ter Veer er wonen samen met zijn twee zoons. Hij was melkveehouder in Duitsland. De heer ter Veer is van 1923, maar is nog kras!

Het pand is zeer fotogeniek samen met het pand van de Fam Buijs aan de hoofdweg.

10 Hoofdweg 245 (Maatschap Buijs, akkerbouwbedrijf)

De boerderij van de familie Buijs is gebouwd in 1880, maar in het jaar 1906 uitgebreid met een verdieping erboven op. Ook zijn er Neo-Classicistische en Art Nouveau elementen in een Eclectische stijl aangebracht. De beelden in de voorgevel, de godinnen van de oogst, herinneren aan de grote bloei van de landbouw in die periode. De gebouwen zijn opgenomen in het Rijksmonumentenregister.

Bovenaanzicht van de Engelse landschapstuin van hoofdweg 245

De boerderij is vanaf de jaren '50 nu al drie generaties in de familie en het is altijd een akkerbouwbedrijf geweest. De hoofdteelt is wintertarwe, daarnaast worden er ook suikerbieten, luzerne en consumptieaardappelen geteeld. Verder zijn er vogelakkers aangelegd in het kader van het agrarisch natuurbeheer. Achter de originele boerderij is in 2014 een nieuwe graanopslag schuur en in 2018 een nieuwe stro kapschuur gebouwd.

De tuin is een gerestaureerde Engelse landschapstuin, ook wel slingeruin genoemd. De tuin is ontworpen door landschapsarchitect J. Vroom jr. rond 1906. Het theehuisje is ook kenmerkend voor de slingeruin.

Het plan is om aankomend jaar weer met restauratie en schilderwerkzaamheden aan het voorhuis te starten, zodat het in goede staat blijft.

11

Magnuskerk

vr

za

De Magnuskerk is gebouwd in de 14e of 15e eeuw. Dit betekent, dat de kerk als katholieke kerk gebouwd is. De kerk is oost-west richting gebouwd, zodat de gelovigen bij het knielen hun blik naar het oosten richten. De kerk heeft prachtige gewelven, die zorgen voor een prachtige akoestiek. In de loop van de eeuwen is de kerk diverse malen, zowel inwendig als uitwendig, op verschillende punten aangepast. De kerk is in de 15e eeuw verder gegaan als protestantse kerk, wat een ander interieur heeft.

Vroeger werden de rijken in de kerk begraven. In de huidige kerk zijn nog een aantal zeer oude grafzerken te vinden. De preekstoel met prachtig houtsnijwerk is gemaakt in 1660.

Het monumentale Snitger -Freijtag orgel is gebouwd in 1797. Het orgel behoort tot de top-orgels van de provincie Groningen! Het orgel is in 2019 gerestaureerd en in de originele kleuren teruggebracht

Snitger – Freijtag orgel uit 1797

Preekstoel met houtsnijwerk uit 1660

{rood met bladgoud). Verder heeft de kerk ook een prachtige kroonluchter uit 1798.

De kerk wordt tegenwoordig gebruikt door de Protestantse Gemeente Bellingwolde. Er bestaat een samenwerkingsverband met de kerken van Blijham, Vriescheloo en Wedde. Er worden jaarlijks 8-10 concerten (zowel orgel- als koorconcerten) uitgevoerd.

Gegevens hierover vindt u op de website de kerk: www.pkn-bellingwolde.nl

GMC

Schilder en
onderhoudsbedrijf

www.gmcschildereneronderhoudsbedrijf.nl

☎ 06-23894484

Pura Beleza
Braziliaanse

Voetverzorging voor mannen en vrouwen

- een heerlijk voetbad
- zelt verwijderen
- nagels en nagelriemen verzorgen
- scrubben en crème
- gele massage
- nagels lakken (optioneel)

60 -75 min. € 30,-

Handverzorging voor mannen en vrouwen

- een heerlijk handbad
- zelt verwijderen
- nagels en nagelriemen verzorgen
- scrubben en crème
- gele massage
- nagels lakken (optioneel)

ca. 30 min. € 20,-
Combinatie hand- en voetverzorging ca. 90 min. € 45,-

Harsen / Waxen etc. Ook mogelijk.

- Prijs in overleg.

Voetmassage voor mannen en vrouwen

- een heerlijk wellness voetbad waarbij de bloedsomloop gestimuleerd wordt door infrarood lichttherapie en magneten.
- scrubben van de voeten voor het verwijderen van de dode huidcellen.
- Een heerlijke massage met aromatische olie.
- crème van de voeten.

ca. 30 min. € 20,-

Dijkweg 1 • 9695BW • Bellingwolde • Tel: 0613330618
Alleen op afspraak.

Agriwerker.nl

Werving en Selectie

Zoek je een baan in de agrarische sector?

- Zowel binnenland als buitenland
- Mogelijkheden onder andere in de:
  - o Melkveehouderij
  - o Varkenshouderij
  - o Pluimveehouderij
  - o Loonwerk
  - o Hoveniersbedrijf en
  - o Agrarische dienstverlening
- Zowel op agrarische bedrijven als in de agribusiness

Kijk op Agriwerker.nl

LOCOME

www.locome.nl

☎ (0599) 354410

✉ info@locome.nl

📍 J. Buiskoolweg 5, Rhederveld

STAALVERKOOP / CONSTRUCTIE / VERSPANING
PLAATBEWERKING / MECHANISATIE / VERKOOP

WWW.LOCOME.NL

12 Hoofdweg 219 (Loonbedrijf J.M. Ras)

In 1984 heb ik, Hans Ras, de gebouwen gekocht van de fam. Haikens, die hier woonde vanaf 1964 en een akkerbouwbedrijf hadden. Het woonhuis met de schuur eraan vast dateert uit 1802. In 1950 is het woonhuis herbouwd, met dezelfde stenen in dezelfde stijl, maar dan kleiner. In 1985 zijn wij hier komen wonen en in 1986 een loonbedrijf opgestart in bieten en mestverwerking.

Het loonbedrijf heb ik overgenomen van mijn vader, Leen Ras. En in 1998 ook 40 ha land overgenomen. In de jaren erna zijn de loonwerkzaamheden uitgebreid en twee schuren gebouwd, één in 1999 en de tweede in 2009 met een nieuwe werkplaats. Ook is er een mechanisatiebedrijf gekomen en verkoop van machines (Landini Noord).

In 2004 is in een gedeelte van de schuur (die aan het huis vastzit) een winkel geopend in diervoeders en tuinartikelen, gerund door Anneke. Verder heeft mijn zoon Martin (groenservice Ras) in 2016 vanaf deze locatie zijn hoveniersbedrijf gestart.

Hoofdweg 219, een pand met veel bedrijvigheid.

13 Hoofdweg 244 (Companjen)

Oorspronkelijke rentenierswoning, aardig ensemble met hoofdweg 242 van dezelfde architect.

De woning is gebouwd in 1909 naar ontwerp van architect A. Th. Van Elmpot (Groningen). Het tuinontwerp is van Jan Vroom sr., maar is alleen op hoofdlijnen nog herkenbaar in de voortuin.

Oorspronkelijke bewoner was weduwe Heres Diddens, geboren Fenna of Fennechien Schmaal Uniken, weduwe van Gezinus Heres Diddens. Zij bewoonden de Oldambster boerderij hoofdweg 86 Bellingwolde en hadden een stamlijn naar Heres Diddens, de 1^e burgemeester van Bellingwolde.

Hekwerk van Mr. H.N. Addens

Het huidige museum MOW is gedeeltelijk het restant van de vroegere “Heerenbehuizing” van Mr. Hindrik Nannens Addens. Mr. Addens studeerde rechten in Groningen en vestigde zich als advocaat in Bellingwolde samen met zijn zus. Ze bezaten meerdere landbouwbedrijven en waren erg vermogend. Ze genoten ook groot aanzien binnen de gemeente en waren grote cultuurliefhebbers. Na hun beider overlijden lieten ze een behoorlijk vermogen na aan de toenmalige gemeente Bellingwolde, het Groninger museum van oudheden en de diaconie van Bellingwolde.

Het woonhuis werd nagelaten aan toenmalig burgemeester van Bellingwolde Mr. Heertje Venema, onder de bijzondere voorwaarde dat het huis voor een periode van 30 jaren onveranderd zou blijven. Op 25 juni 1943 vond er een zwaar luchtgevecht plaats boven Bellingwolde tussen geallieerde bommenwerpers en Duitse jachtvliegtuigen. Om te kunnen ontkomen en waarschijnlijk met het idee dat ze reeds boven vijandig gebied waren vielen er rond de 1000 bommen op Bellingwolde. De schade was aanzienlijk waarbij ook een aantal markante panden verloren gingen. Zo ook het pand van Mr. Addens. Een bom viel pal voor de voorgevel waardoor het woonhuis verloren ging. Alleen het achterhuis en het markante hekwerk bleven gespaard. Het achterhuis is tegenwoordig nog steeds onderdeel van het in 1973 geopende museum MOW.

Aan de rechterzijde het woonhuis van Mr. H.N. Addens

Het erf en achter de voormalige woning gelegen bos met slingerende paden en vijverpartij zijn nog steeds goed zichtbaar. Het bos was oorspronkelijk afgesloten met het fraai smeedijzeren hekwerk, daterend uit rond 1870. Later (eind jaren '60) werd deze verwijderd om het bos openbaar toegankelijk te maken toen de toenmalige gemeente Bellingwolde plannen had om er een wandelpark van te maken.

Bij toeval werd het hekwerk opnieuw ontdekt, hersteld en weer teruggeplaatst begin jaren '70. Sinds die tijd werd er nauwelijks tot geen onderhoud gepleegd waardoor de staat van het hek erg slecht was. Het hekwerk is uniek in zijn soort en is beeldbepalen voor het beschermd dorpsgezicht van Bellingwolde. Stichting 5 mei 1973 Bellingwolde heeft daarom in 2020-2021 het hekwerk laten restaureren door smederij Hans Hekwerk uit Nieuwolda en heeft ook een deel van de historische rododendron beplanting van het erf van Addens hersteld. Hierdoor blijft dit markante object, die ook het bombardement van 1943 heeft doorstaan behouden voor het nageslacht.

Bellingwolde, E.F. Perton

15

Museum De Oude Wolden

vr

Daar waar het weidse Oldambt het romantische Westerwolde ontmoet, vind je het MOW Museum Westerwolde.

Gebouw

za

Tussen de statige herenboerderijen aan de lommerrijke Hoofdweg van Bellingwolde valt de moderne stalen pui van het museum op. Over een stenen pad, langs gras en oude bomen, wandel je naar de entree.

zo

Wat zie je?

Binnen wacht je een modern en eigenzinnig museum dat minstens eens per jaar een nieuwe tentoonstelling biedt. Altijd met een link naar het Groninger landschap, de geschiedenis, het leven van nu of de toekomst van het gebied. Verbeeld door kunstenaars maar ook terug te zien in objecten uit de collectie.

Actueel

Neem alvast een kijkje in de kunstexpositie Gronings licht, die op 5 februari officieel geopend wordt.

Groningse lichten zijn adembenemend, met wolken die woest wegwaaien boven het noorden, zich oneindig uitstrekken over het Oldambt of zachtjes het oeroude landschap van het westen of het betoverende Westerwolde beroeren. Het museum nodigde professionele kunstenaars uit om aan de slag te gaan met het bijzondere licht en ontdek het zelf: er gaat iets boven Groningen!

Pssst! Jonge bezoeker? Knutsel je eigen vliegende vriend en stuur die de lucht in!

En verder

Regelmatig organiseert het MOW lezingen en activiteiten. Onder de noemer MOW jong! programmeert het museum speciaal voor kinderen onder andere exposities, workshops en educatieve projecten. Het museum krijgt hierbij advies van het MOW kindbestuur.

Meer over het MOW lees je op www.hetmow.nl

16

Hoofdweg 119 (Mts Boonman-Westerwolde)

vr

za

zo

Deze karakteristieke Oldambster boerderij stamt uit 1878. Door gebeurtenissen in de 2^e wereldoorlog is de schuur deels verwoest en weer herbouwd. Sinds 1973 is de boerderij in het bezit van de familie Boonman, die afkomstig zijn uit Zeeland. Pieter Boonman is begonnen te boeren op Hoofdweg 120 (tegenover 119) in 1949. Daarna kocht hij de boerderij op nummer 119 in 1973, waar zijn zoon en schoondochter gingen wonen. Het bedrijf werd in 1984 overgenomen door zijn zoon Laurant Boonman. Heden is het bedrijf in het bezit van de broers Peter en Cor Boonman en bestaat het bedrijf uit twee locaties, hoofdweg 119 Bellingwolde en het bedrijf aan de Bourtangerstraat in Vlagtwedde. Het bouwplan bestaat uit: aardappelen, suikerbieten, tarwe, gerst en korrelmais. Het graan en de korrelmais zijn voor eigen gebruik, namelijk de vleesvarkens die gehuisvest zijn op de locatie in Vlagtwedde. De boerderij is een rijksmonument. U zou de boerderij kunnen herkennen uit de tv serie Typisch Bellingwolde die in 2019 werd uitgezonden door de BNN/ VARA.

Wees welkom op onze boerenmarkt met diverse streekproducten!

17

Hoofdweg 86 (Klok)

In 1999 hebben wij, Bert en Siska Klok, de boerderij overgenomen. Het is een akkerbouwbedrijf met zetmeelaardappelen, suikerbieten en granen. In 1875 is het woonhuis voor een oudere schuur gebouwd, deze schuur is later verlengd. Het geheel onderkelderde voorhuis is opgetrokken in blokken gepleisterde baksteen, op een in gebouchardeerde blokken gepleisterd trasraam. Het schilddak is gedekt met een zwart geglazuurde Friese golfpan. De voorgevel (noordwest) wordt benadrukt door een uitbouw, doorgetrokken middenpartij onder een steekkap (zadeldak). In de middenpartij twee paneeldeuren en verdeeld het woonhuis in drie blokken gepleisterde pilasters, die een houten balkon ondersteunen. Voor de twee deuren staat een houten bordes op palen, met een ijzeren hek bestaande uit decoratief stijl- en regelwerk.

Bij de boerderij hoort een grote tuin waarin restanten van een landschappelijke aanleg te herkennen zijn, zoals een bergje en een plaatselijk tot vijver verbrede gracht. In de tuin staan een aantal monumentale bomen, waaronder twee rode beuken. Het erf met een restant van een boomgaard, is grotendeels omzoomd door singelbeplanting.

18

Hoofdweg 52 (Georgius)

In 1886 is de boerderij van Piet en Inèz Georgius gebouwd. Sinds 1999 wonen Piet en Inèz op de boerderij. Ze hebben 2 kinderen, 20 en 18 jaar.

Piet is de 5e generatie die het akkerbouwbedrijf voortzet. Op het bedrijf worden tarwe, suikerbieten en zetmeelaardappelen verbouwd.

In 2009 is de losse schuur vervangen voor een nieuwe loods. Deze is voorzien van een moderne graanbewaring en dient als opslag van stro. In 2022 is er een serre gerealiseerd.

19

Hoofdweg 37 (Dinkla)

vr

De maatschap bestaat uit Pieter en Rita Dinkla en zoon Willem Dinkla. In 1838 is deze boerderij in het bezit gekomen van familie Dinkla, oorspronkelijk komt de familie Dinkla uit een klein dorp in de buurt van Emden (Duitsland): Visquard.

za

Het is nu een akkerbouwbedrijf van ruim 180 hectare met zowel Oldambster kleigrond als zandgrond. We telen wintertarwe, suikerbieten, zetmeelaardappelen en uien (Bennewolster siepels)

zo

Veel werkz/mheden gebeuren in eigenbeheer. We hebben de laatste jaren veel geïnvesteerd zodat het bedrijf klaar is voor de toekomst en straks overgenomen kan worden door opvolger Willem Dinkla.

Erf aan achterkant verlaten, rechtsaf op N969, daarna 1^e weg linksaf bij Brandweer

Blijhamsterweg

Ondernemer in Oost-Groningen?

- Administratie
- BTW aangiften
- Jaarrekeningen
- Inkomstenbelasting
- Vennootschapsbelasting

Administratiekantoor
Raymond Jacobs

06 30 04 13 49 www.raymondjacobs.nl info@raymondjacobs.nl

20

Brandweerkazerne Bellingwolde

Door het samengaan van de brandweerposten Bellingwolde en Blijham is in opdracht van de gemeente Bellingwedde op een centrale plaats in de gemeente, en wel aan de Blijhamsterweg 34a te Bellingwolde, een nieuwe kazerne gebouwd. Het gebouw is ontworpen door bureau voor Architectuur en Ruimtelijke Ordening Martini B.V in Groningen en de hoofdaannemer was bouwmaatschappij Vuurboom uit Valthermond. In 1991 is het gebouw in gebruik genomen door de vrijwilligers van brandweer Bellingwedde. In de bestrating is een vlam als symbool opgenomen.

In 2004 is de kazerne uitgebreid met een ruimte voor het vullen van persluchttoestellen en een ruimte voor de bluskleding.

Het eigendom van het gebouw is rond 2014 overgedragen aan Veiligheidsregio Groningen. Omdat de kazerne niet meer aan de huidige eisen voldeed, is het gebouw in 2021/2022 volledig gerenoveerd. Het ontwerp is gemaakt door Architectenbureau Nienhuis uit Uithuizermeeden. De bouw- en installatiewerkzaamheden zijn uitgevoerd door Hesco Bouw uit Stadskanaal en Borgtechniek b.v. uit Winschoten. Op 30 april 2022 is de gerenoveerde kazerne weer in gebruik genomen en op 25 juni 2022 heeft Burgemeester Jaap Velema van de Gemeente Westerwolde de officiële opening verricht.

Einde van de weg rechtsaf

Hoofdweg

21

Hoofdweg 4 (Koets)

Op 1 november 1945 heeft de familie Addens de boerderij hoofdweg 4 te Bellingwolde gegund aan de familie Koets uit Vriescheloo. Het gezin Addens ging wonen in de woning tegenover de boerderij. De heer Nanno Addens had vele bestuurlijke functies o.a. in waterschappen en was op latere leeftijd afgestudeerd aan de landbouwuniversiteit van Wageningen. De zoon Harry Addens wilde de boerderij niet overnemen en ging rechten studeren. Als Mr. in de rechten is hij uiteindelijk procureur

generaal van het O.M. geworden. Hij heeft altijd contact gehouden met de familie Koets tot op hoge leeftijd en was daarbij zeer geïnteresseerd in de gang van zaken op de boerderij en in de landbouw.

De heer en mevrouw Eltje Koets en Cathrien Stuuat zijn op 30 april 1946 getrouwd. het gebouw is aanvaard op 1 mei 1946 en het echtpaar Koets – Stuuat is er meteen gaan wonen. Daarvoor in het najaar 1945 zijn de percelen van de boerderij al geploegd en ingezaaid, in die tijd gebeurde dit nog met behulp van paarden. Een deel van de percelen ten noorden van de hoofdweg bestaat uit kleigrond en de zuidelijke percelen bestaan uit zandgrond. Samen met het personeel hebben ze goede vruchten geoogst, zoals suikerbieten, stekbieten, graan en zetmeelaardappelen en dit wordt nog steeds verbouwd (behalve de stekbieten).

Hun zoon Tiebinus Koets, geboren 3 september 1948, heeft de middelbare landbouwschool te Veendam gevolgd. En hij was actief voetballer bij WVV te Winschoten (net als Jan Mulder) en in de provinciale selectie. Hij was de opvolger en heeft de boerderij van zijn ouders overgenomen in 1982.

Samen met zijn partner Francien Evehuis hebben ze in 2008 een wijngaard bij de boerderij aangelegd. Ze verbouwen hier zowel witte als rode druiven. Hiervan maken ze als een soort 2^e tak hobbymatig wijn. Op wijnproeverijen tijdens de open dagen zijn de reacties hierop gelukkig positief!

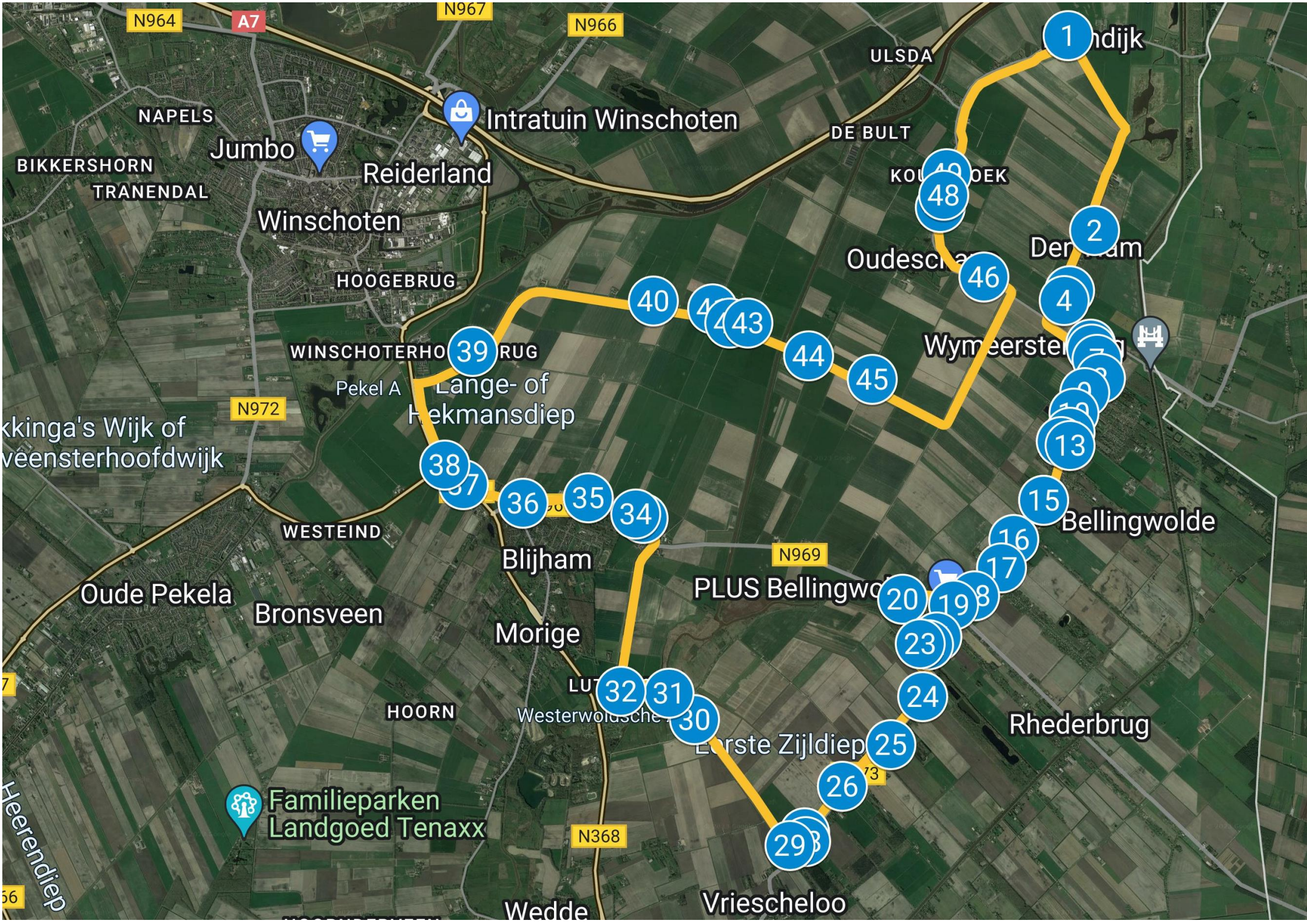
22

Hoofdweg 2 (Henssen)

Boerderij is afgebrand na de oorlog en weder opgebouwd naar huidige kopstaart boerderij. Boerderij heeft dienst gedaan bij de familie Mellema bekend om de asperges.

5 jaar geleden is de boerderij door ons gekocht en wordt privé gebruikt voor puur bewoning.

En het verzamelen van rariteiten waar, naast wij, ook de rest van de wereld van mag genieten.

N964

A7

N967

N966

NAPELS

BIKKERSHORN
TRANENDAL

Jumbo

Reiderland

Winschoten

HOOGEBRUG

WINSCHOTERHOOP

Pekel A
Lange- of
Hekmansdiep

N972

Kinga's Wijk of
veensterhoofdwijk

WESTEIND

Oude Pekela

Bronsveen

Blijham

Morige

N969

PLUS Bellingwolde

HOORN

Westerwolfsche

Eerste Zijldiep

Rhederbrug

Familieparken
Landgoed Tenaxx

N368

Wedde

Vriescheloo

ULSDA

DE BULT

KOUDEHOEK

Ouderschaap

Derham

Wymeerster

Bellingwolde

Heerendiep

56

Startpunt 2: IJssalon en lunchroom Veendiep, Dorpsstraat 4, Vriescheloo

23

IJssalon en lunchroom Veendiep

Een rijke historie kent deze plek, wat begon in 1950 toen het voorste gebouw werd gebouwd. Het kreeg een functie als Gemeentewerkplaats van de toenmalige gemeente Bellingwolde, de later bijgebouwde schuur diende als opslag.

vr

Later volgde een derde gebouw, deze diende als brandweerkazerne en bood plek aan de brandweerauto van de gemeentelijke brandweer. Tot 1990 heeft de brandweerkazerne dienst gedaan, welke toen is verhuisd naar de Blijhamsterweg. Het pand aan de dorpsstraat werd gesloopt.

za

zo

Toen eind jaren zeventig de buitendienst van de Gemeente (inmiddels Bellingwedde) verhuisde naar de Industrieweg, kwam het pand aan de dorpsstraat 4 Vriescheloo leeg te staan, vlak hierna kreeg de achterste schuur invulling als activiteitenruimte en de voorste als “Jeugdsoos”

Uit wijde omgeving trok de jeugdsoos veel jongeren aan welke op vrijdag, zaterdag en zondag naar de jeugdsoos kwamen. In 2010 sloot de jeugdsoos haar deuren i.v.m. geluidsoverlast, “ de Schure “ heeft dienst gedaan tot circa 2016.

In de periode van 2010 tot 2020 heeft de jeugdsoos leeg gestaan. Het pand verwaarloosde en was voor velen een doorn in het oog.

In augustus 2020 bood de toenmalige eigenaar de beide panden te koop aan. Samen met mijn vader kochten we het geheel, om er in eerste instantie een visrestaurant van te maken. Deze plannen werden door diverse redenen al snel aangepast.

In het voorjaar van 2021 begon ik er een IJssalon en met succes, de mensen wisten ons maar al te goed te vinden en op een zonnige dag stonden ze in rijen dik voor de zaak.

Winter 2021/’22 verbouwden we het pand verder en her-openden in april de ijssalon, dit in combinatie met een lunchroom. Men kan bij ons terecht na bijvoorbeeld een heerlijke wandeling of fietstocht voor zowel een kopje koffie met een huisgemaakt gebakje als een heerlijke lunch, borrel of buffet. Ook verzorgen wij catering op locatie, en bieden wij ruimte voor vergaderen, feesten en partijen.

Graag tot ziens bij Veendiep!

Veers op de boerderij maakt
Melkveebedrijf Tielmans
Tweekarpenweg 14, Blijham | www.dezuivelmand.nl

Het belangrijkste van ons bedrijf zijn de dames. Zomers lekker in de wei, het hele jaar tevreden koelen!

De koeten

We maken alle zuivelproducten zelf op onze boerderij. Rechtstreeks van de boerderij, puur genieten.

Altijd veers

Melk, kamemelk, yoghurt, kwark en nog veel meer. Oudernieus lekker en vol van smaak!

Ambachtelijke zuivel

De Zuivelmand

CHD EEFTHING B.V.

LANDBOUWSPUITMACHINES

Capaciteit van 2.500 tot 13.800 liter en boombreedtes van 18 tot 54 meter.

Wij bouwen landbouwspruitmachines op maat en bieden de beste service!

CHD Eefting BV - Ruiten A Kanaal Noord 6 - 9561 TE Ter Apel - Tel. +31 599 588030 - info@chdeefting.com
www.chdeefting.nl

24

Ger's Ezelstal

Akkerbouwbedrijf in de derde generatie, met een bouwplan van fabrieksaardappelen, suikerbieten en graan.

Sedert circa 12 jaar is er ook een ezelstal van één van de dochters gevestigd.

Vanuit de stal organiseert zij wandelingen, kinderfeestje, knuffeldagen, en dergelijke.

Ook is hier jaarlijks een levende kerststal.

25

Dorpstraat 39 (Mts Krabben-Renken)

Afkomstig uit boerenfamilies, zijn onze ouders ooit begonnen met 15 hectare grond. Door hard werken, altijd kansen blijven zien en deze ook meteen aan te grijpen, is het bedrijf door verschillende transacties uitgegroeid tot een bloeiend bedrijf met momenteel 650 hectare akkerbouwland. Inmiddels zijn onze ouders uitgetreden uit de maatschap en hebben wij, dochters Willie en Jantina, het bedrijf van onze ouders overgenomen.

Onze missie is te ondernemen op een maatschappelijk verantwoorde en duurzame manier, met oog voor de voedselveiligheidseisen en daarbij kwalitatief hoogwaardige producten te produceren.

Onze visie is een bedrijf te zijn dat midden in de maatschappij staat en dat oog heeft voor het milieu en klimaat. Dat met een gezonde bodem, op een duurzame manier, gezonde gewassen teelt in een prettige werkomgeving zodat we over vele jaren en vele generaties later dat nog steeds kunnen doen.

Poort van Westerwolde

Deze traditionele boerderij, type Oldambt is met veel liefde en aandacht voor details (sierplafonds, houtsnijwerk, ornamenten, wandschilderingen) gebouwd in 1923. Gebouwd als thuisbasis voor een boerengezin met een dochter, vestiging van wat eens een boerderij is geweest van enorme omvang tot plek waar een meer dan 30 jaar durende rechtszaak zich afspeelde*. In deze 30 jaar werd er geen onderhoud gepleegd aan de boerderij (behalve aan de schuur die dateert eind jaren '70). Na het afwikkelen van de rechtszaak na het overlijden van de toenmalige bewoonster heeft de woning een ruim twee jaar durende restauratie ondergaan met als doel zoveel mogelijk van de oorspronkelijke elementen te behouden maar met als norm de hedendaagse maatstaven. Hoewel het pand geen agrarische functie meer heeft, is het

met zijn landbouwpercelen welke om de boerderij zijn gelegen, wederom onderdeel van een bloeiend boerenbedrijf zoals het ooit ook is begonnen.

*Voor meer informatie over deze rechtszaak welke een redelijke rol heeft gespeeld in het verleden van Veele, verwijzen wij u graag naar het boek dat hierover geschreven is door Johannes Lens: Het Hoogste Recht.

26

Stoeterij Renken

Stoeterij Renken is een bedrijf waar springpaarden worden gefokt en verhandeld over de hele wereld. Het bedrijf bestaat ongeveer uit 60 paarden. Jaarlijks worden er zo'n 30 veulens geboren en die worden over de hele wereld verkocht. Het bedrijf heeft zo'n 40 stallen voor de paarden en daarnaast 6 loopstallen waarin de paarden gehuisvest worden. Het bedrijf bestaat uit zo'n 11 hectare weide grond en nog 20 ha pachtgrond die worden gebruikt voor de ruwvoer winning van de paarden.

Het bedrijf heeft zelf een online veiling, genaamd Horsesales.auction, waarin onze eigen veulens en paarden worden verkocht. Ook worden daar paarden en veulens verkocht van collega fokkers uit Nederland, Duitsland en België.

voor meer informatie zie www.stoeterijrenken.nl of www.horsesales.auction

Klaassens
Agro Coaching
Meer dan een goed gesprek!

27

d'Olle Witte Schoule

Wij zijn een kleinschalige zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking. Wij hebben, naast de woonvorm en een dagbesteding, ook een winkel waarvoor u van harte bent uitgenodigd om een kijkje te komen nemen.

vr

za

zo

In de winkel vindt u een heleboel, door de deelnemers van de dagbesteding gemaakte producten; vazen en potten, schalen en dierfiguren. Ook kaarsen en aanverwante artikelen vindt u in onze winkel. Het is zeer de moeite waard om even te stoppen tijdens uw route, om bij ons in de winkel een kijkje te nemen.

d' Olle Witte Schoule is, zoals de naam al zegt, een voormalige lagere school van Vriescheloo. Toen de school verplaatst werd naar nieuwbouw is in dit mooie gebouw jarenlang een horecagelegenheid mét bowlingbaan gevestigd geweest. Sinds +/- 2005 is d' Olle Witte Schoule een dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking. Achter dit karakteristieke pand is, sinds 15 jaar, de woonvorm gesitueerd. Hier is plek voor 24 bewoners en ieder heeft zijn/haar eigen volwaardige appartement. Dan bent u globaal op de hoogte van de historische- en huidige betekenis van dit unieke pand.

En voor nu bent u van harte welkom om een kijkje te nemen in onze winkel en kennis te maken met ons!!

28

Protestantse kerk

De Protestantse kerk van Vriescheloo, zoals die nu in gebruik is, dateert van 1717. In 1838 is de kerk hersteld en gewijzigd, terwijl deze in 1841 van een toren is voorzien. Eerder was er een klokkenstoel.

Omstreeks 1876 is het huidige gebouw van een pleisterlaag voorzien. Restauratie van de kerk vond wederom plaats in 1980 en van de toren in 1982. Architectonisch heeft dit wit gepleisterde gebouw geen bijzonderheden.

Het huidige kerkgebouw staat op het Bisschops kerkhof. Voordat men destijds met de bouw kon beginnen moesten er eerst graven worden geruimd. Nog zijn er zeer oude graven te vinden, onder andere van Boelem Heyer, overleden in 1720 en Eppo Hillenius overleden in 1773.

29 Dorpsstraat 98 (Langeveld)

Deze boerderij is van 1870 maar sinds 1532 hebben hier al mensen gewoond. Wij wonen hier sinds 2002 en hebben in de afgelopen 20 jaar de boerderij, vroegere een landbouwbedrijf, zoveel mogelijk in de originele staat opgeknapt. Van de geitenstal hebben we een gastenhuis gemaakt en vonden daar in de grond nog de originele kloostermoppen waar vroeger mee gebouwd werd.

De grote deel was al voor geen groot gedeelte afgebroken waardoor een mooie binnentuin is ontstaan. Er zijn allerlei fruitbomen in de tuin en boerenbeplanting. Het is een heerlijke plek om te wonen in het mooie Westerwolde.

Sla rechtsaf

Bisschopsweg

J.M. RAS
Loonbedrijf
Bellingwolde

RAS

Diervoeders
Tuinartikelen

LandArt
NOORD

Groenservice
RAS

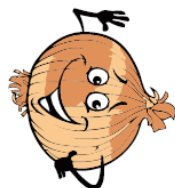
Hoofdweg 219 Bellingwolde

www.haaijer.nl

René Haaijer
+31 (0)6-21232514

Scheidingsweg 1
9566 PL Veelerveen
loonbedrijf@haaijer.nl

Haaijer v.o.f.
AGRARISCH
LOONBEDRIJF

In 2018 kwam de kolk in het regionale nieuws toen er een verlaten sportauto in gevonden werd door een magneetvisser. De auto stond al vanaf 2013 geregistreerd als “gesloopt”. Het is nooit duidelijk geworden hoe en waarom de auto in de kolk terecht is gekomen.

(bronnen: Het Dollardgebied, L.A.H. de Smet en www.deverhalenvangroningen.nl)

Sla rechtsaf en houd vervolgens op t-splitsing links aan

Verlengde Lutjeloosterweg

31

Westerwoldse Aa

De Westerwoldse Aa is een rivier in Westerwolde en het Oldambt. De rivier wordt gevormd uit de riviertjes of beken Mussel Aa en Ruiten Aa die bij Wessinghuizen samenvloeien. De stroom loopt verder in de richting van de Dollard. In het gedeelte ten noorden van Bad Nieuweschans vormt de Westerwoldse Aa de rijksgrens tussen Nederland en Duitsland.

Ten gevolge van de inbraak van de Dollard verlegde de loop van de Aa zich in de vijftiende eeuw naar het oosten, waardoor Bellingwolde landerijen aan beide kanten van de rivier kreeg. Rond 1500 maakte men onderscheid tussen de Olde Ae en de nieuwe rivierbedding bij Hamdijk, die Reijder Ehe werd genoemd. De nieuwe stroomgeul zette zich voort in de richting van het huidige Nieuweschans. Sinds het begin van de 17e eeuw werd hier gesproken over de Bellingwolder Ae of Bellingewoltster Ae.

Tegenwoordig heet de stroom tot aan Nieuwe Statenzijl in zijn geheel de Westerwoldse Aa. Buitendijks zet de rivier zich voortzet als Buiten-Aa, Schanskerdiep en Grootte Gat.

32 Verlengde Lutjeloosterweg 44 (Warmerdam)

Op 18 april 1974 kwam het gezin van Kees Warmerdam van Lisse naar Blijham.

Daar namen zij een melkveebedrijf over en noemde dat "De Roodbonte", omdat ze alleen roodbonte koeien hadden en dat was in deze streek zeldzaam.

In 1988 heeft Jan Warmerdam, een zoon van Kees, het bedrijf volledig overgenomen en is met zijn gezin op de boerderij gaan wonen.

In 2009 werd er een nieuwe ligboxenstal gebouwd. Werd er voorheen op een grupstal-Hollandse stal gemolken, vanaf 2009 in een 2x 8 visgraatmelkstal. In 2017 is een jongveestal gebouwd.

Sinds 2020 woont Rik, de zoon van Jan, met zijn gezin op de boerderij.

Rechtdoor op Nummerlaan en vervolgens Voorwoldweg. Einde van de weg links Oosteinde

LOONWERK - FOURAGE - TRANSPORT
B BOVEN
FINSTERWOLDE

- Boven Loonwerk BV
- Boven Fourage BV
- Boven Transport BV

33

Oosteinde 44 (Visser)

Op een fraaie locatie aan de Oosteinde 44 in Blijham staat villa boerderij “Leeuwenhorst”. Deze karakteristieke Oldambster boerderij met grote schuur, stookhut en landschapstuin (slingertoene) met kronkelvijver betreft een rijksmonument.

Pand staat te koop!

34

Oosteinde 42 (Van de Meulen)

Onze boerderij is in 1894 gebouwd door de familie Onnes en maakte deel uit van het gemengde (akkerbouw/veeteelt) bedrijf. Begin 1900 is door Jan Vroom, van de hoveniers familie Vroom uit Glimmen, een Slingertuin ontworpen en aangelegd. Begin 2000 is de tuin opnieuw aangelegd en recent is de tuin weer opgeknapt.

In 2001 heeft de boerderij de monumentenstatus ontvangen, vanwege de opvallende vormgeving en detaillering. Ook de hoge ensemblewaarde in combinatie met de buurpanden Oosteinde 44 en 46 worden gewaardeerd.

Door de jaren heen hebben meerdere families hier geboerd, Onnes, Mensinga, Hoos, Kuijer. In 2012 hebben wij, Daan van der Meulen en Christina Oosterhoff de boerderij gekocht.

We hebben een melkveehouderij met een kleine 100 melkkoeien en 50 stuks jongvee. De koeien hebben een vrijwillig, automatisch melksysteem. Naast gras verbouwen we ook gerst voor de koeien op de 60 hectare rondom de boerderij.

Daarmee is het weer een boerderij met een gemengde bedrijfsvoering, net zoals bij de bouw in 1894

Sla rechtsaf

Winschoterweg

35

Eltjo Buringhweg 2 (Vos)

Geen informatie beschikbaar

36

Oosteinde 4 (V.d. Berg)

Herenboerderij uit 1910.

Gebouwd en ontworpen door (plaatselijk bekende architect) Max Wenneger. Eerste bewoner: Waalkens, burgemeester en boer. Deze boerderij werd(en wordt) door de burgerij terecht 't torentje' genoemd. De boerderij is van het "kop-hals-romp type en werd gebruikt als gemengd bedrijf. Begin 1900 werd er - ook hier - veel geld verdiend met de teelt van graan, zodat deze boerderij tot de graanrepubliek gerekend mag worden en heeft een aantal markante Jugendstilversieringen . In de jaren 60 werd het bedrijf aan de landbouw onttrokken en kreeg het gebouw een woonbestemming. De monumentale bomen stammen uit 1910. Momenteel wordt het huis bewoond door de fam. Van den Berg.

37

Winschoterweg 6 (Huisman)

Akkerbouwbedrijf van Gert Huisman en Janet Poppinga aan de Winschoterweg 6 te Blijham.

Het bedrijf is ruim 66 ha groot en bestaat volledig uit zware kleigrond van 50 tot 60 % afslibbaarheid. De gewassen die geteeld worden zijn wintertarwe, suikerbieten en veldbonen en soms ook koolzaad en wintergerst. Het bedrijf heeft een eigen stro en graanopslag in de losstaande loods naast de boerderij. Deze loods is gebouwd in 1998 nadat de oude schuur die er eerst stond, werd gesloopt.

In het verleden werden er ook fabrieksaardappelen verbouwd op de lichte grond voor de boerderij maar door een kavelruil werd de lichte grond geruild voor kleigrond en werd gestopt met de teelt van aardappelen.

Het bedrijf wordt momenteel gerund in maatschap met zoon Edo en dochter Janine. De bedoeling is dat Edo het bedrijf op korte termijn volledig overneemt.

Het onderhoud van de gebouwen wordt grotendeels zelf uitgevoerd.

De ruilverkaveling rond 1960 is belangrijk geweest voor de landbouw in Blijham en Bellingwolde. Een deel van de bedrijven aan de Winschoterweg en het Oosteinde zijn verplaatst naar de Tweekarspelenweg, waardoor er voor de blijvers meer ruimte kwam voor grotere kavels dichterbij de gebouwen.

In 1972 heeft de provincie Groningen een vierbaansweg met twee secundaire wegen aangelegd ter vervanging van de oude tweebaansweg met fietspad. Hierbij zijn grote stukken tuin, die zo karakteristiek waren voor de boerderijen, weggevaagd. Dit alles was nodig om de ontsluiting van Westerwolde ten zuiden van Blijham te bevorderen. Vanwege natuurwaarden in delen van Westerwolde is dit mislukt en heeft de weg van Pekela's naar Ter Apel die functie overgenomen. In 2013 hebben de bewoners van de Winschoterweg en de provincie Groningen overeenstemming bereikt over de aanleg van een tweebaansweg en verwijdering van de vierbaansweg en hebben een aantal bedrijven de mogelijkheid gehad om hun tuinen en erven weer enigszins te herstellen.

Dit is ook bij dit bedrijf gebeurd waardoor de boerderij vanaf dat moment weer beter tot uiting komt.

38

Winschoterweg 2 (Melkveebedrijf Van Dijk - Hoving)

In 2009 hebben wij het akkerbouwbedrijf van de Familie Keizer gekocht. Dit nadat wij (Ludolf, Hennie en onze kinderen Bertjan en Rolf) ons melkveebedrijf in Peize hebben verkocht voor natuur en waterberging. In 2010 is er een nieuwe stal gerealiseerd met de voorzieningen voor een 24 Stands carrousel melkstal. Ook is het bedrijf verder klaar gemaakt voor de melkveehouderij. 1 oktober 2010 was de gehele nieuwbouw gereed en zijn wij in Blijham begonnen met melken.

In de loop der jaren is het bedrijf verder ontwikkeld en is jongste zoon Rolf zijn carrière in de landbouw vervolgt bij Loonbedrijf Boven in Finsterwolde. Sinds 2021 is Bertjan met zijn vrouw (Romy) en kinderen (Ella en Siem) gaan wonen op de boerderij.

Onze bedrijfsomvang is 150 melkkoeien + 100 stuks jongvee en tevens een fokkerij van springpaarden waarbij Romy coaching, training geeft en de paarden opleidt voor de springsport.

Sla rechtsaf

Tweekarspelenweg

39 Tweekarspelenweg 4 (Dewulf)

Deze boerderij is gebouwd in 1962. Het bedrijf is tot 1974 een gemengd bedrijf geweest en is daarna overgeschakeld naar akkerbouw. De schuur is 14 meter hoog zodat er een hijsinrichting geplaatst kon worden om graanschoven binnen te halen. Momenteel wordt de schuur gebruikt voor opslag van tarwe en machines.

In 2019 is de boerderij met bijbehorende grond gekocht door familie Dewulf.

Op dit bedrijf worden tarwe, suikerbieten, consumptieaardappelen en zetmeelaardappelen verbouwd.

40 De Zuivelmand / VOF Tielemans

Melkveebedrijf met zuivelboerderij. 30 jaar geleden is het gezin van Arie en Willemien Tielemans uit het Brabantse Boekel verhuisd naar Blijham. Op het voormalige akkerbouwbedrijf werd een koeienstal gebouwd zodat het bedrijf zich hier verder kon ontwikkelen. Nadat jongste zoon Gijs heeft aangegeven de melkveehouderij voort te willen zetten is het bedrijf in de afgelopen 15 jaar doorgegroeid naar de huidige 300 melkkoeien. In het voorjaar en de zomer hebben de koeien vrije toegang tot de omliggende weides waar ze kunnen grazen en rusten.

Nadat de koeien 5 jaar lang met een automatisch robotsysteem gemolken zijn, werd dit niet als succesvol ervaren. Daarom worden de koeien sinds 2022 weer 2 maal daags in een traditionele melkstal gemolken.

In 2014 is Gijs samen met z'n vrouw Janneke op het bedrijf komen wonen. Inmiddels zijn er 3 jonge kinderen die hier mogen opgroeien. Nadat Gijs en Janneke het bedrijf hebben overgenomen, zijn ze in 2019 begonnen om een deel van de verse melk zelf te verwerken tot verschillende zuivelproducten. Laten zien hoeveel lekkere producten er met de verse melk te maken zijn en de verbinding tussen boer en burger verbeteren zijn de belangrijkste drijfveren. Via hun eigen online boerderijwinkel www.dezuivelmand.nl verkopen Gijs en Janneke hun eigen zuivel en rundvleesproducten maar bieden ze ook vele producten van lokale collega boeren aan. Daarnaast vindt je de zuivel in meerdere lokale supermarkten en specialiteitenwinkels.

41 Bomenrij

42 Tweekarspelenweg 3 (Verweij)

Dit bedrijf is in 1967 gebouwd door de familie Mensinga en was een akkerbouw- en melkveebedrijf. Daarna werd het een volledig akkerbouwbedrijf. Maar in 1994 is er een nieuwe koeienstal gebouwd en zijn Wim en Jolanda Verweij daar gaan wonen. Inmiddels wonen zij daar niet meer alleen. Ze hebben twee dochters, Geline en Mariëtte die studeren allebei en twee zoons, Tieme en Arwin die allebei op het bedrijf meewerken. Daarnaast zijn er natuurlijk ook heel veel koeien en kalfjes. Wist je dat er bijna elke dag wel een kalfje wordt geboren? De hond (een border collie) werkt ook mee op het bedrijf. Zij brengt 3x per dag de koeien naar de melkstal, dit doet ze helaas niet alleen. De koeien worden 3x per dag gemolken in de melkstal.

43 Kaasmakerij Oldambt (De Vos)

Sinds 1996 ambachtelijke kaasmakerij bij melkveehouderij. In 2003, 2006 en 2008 Nederlands kampioen boerenkaas geworden. Heerlijk, natuurlijk weidegang Oldambt boerenkaas, verkrijgbaar van jong tot oud evenals meer dan 15 soorten kruidenkaas, voor ieder wat wils!

vr

za

zo

44 Tweekarspelenweg 7 (Noordhoff)

Geschiedenis

vr

Evenals de rest van de boerderijen aan de Tweekarspelenweg is deze boerderij tijdens de ruilverkaveling in de jaren '60 gebouwd. Oorspronkelijk was dit een gemengd bedrijf.

za

In 1973 werd deze boerderij gekocht door de familie Noordhoff en werd het toegevoegd aan een reeds bestaand akkerbouwbedrijf.

zo

Teeltwijzen en gewassen

Tot enige jaren geleden had het bedrijf nog een typisch 'Oldambtster bouwplan' waar wintertarwe, suikerbieten en luzerne de belangrijkste gewassen in waren. Sinds enige jaren is de boerderij in transitie naar een natuurinclusieve en biologische bedrijfsvoering: het instandhouden van de steeds kwetsbaar wordende akkervogelpopulatie staat daarbij centraal. Naast aan agrarisch natuurbeheer wordt geëxperimenteerd met strokenteelt.

Bestond het bedrijf tot een aantal jaren geleden uit een beperkt aantal gewassen, sindsdien is het gewasspectrum uitgebreid naar een grotere diversiteit. Gewassen die geteeld worden zijn: witte kool, rode kool, spitskool, venkel, pompoenen en diverse rassen duivenbonen. Daarnaast worden er oude graangewassen geteeld zoals de (Zweedse) Ölands Landvete en Emmertarwe (een oergraan).

Smaakboerderij Nieuw Udengast

De boerderij is onderdeel van coöperatie de Graanrepubliek en van daaruit vindt er vermeerdering en onderzoek plaats naar diverse smaakvolle Haver- en Brouwgerstrassen. Deze granen worden gebruikt in de producten die door de coöperatie Graanrepubliek en haar partners zijn en worden ontwikkeld zoals gedestilleerde dranken, bieren, ontbijtgranen en brood.

Kom tijdens het bezoek aan ons bedrijf proeven van de heerlijke producten die hier op het bedrijf en bij de Remise gemaakt worden!

45

Tweekarspelenweg 26 (Melkveebedrijf Beltman)

Nadat met een ruilverkaveling de Tweekarspelenweg was aangelegd heeft de familie Hofsteenge de boerderij gebouwd in 1964. Het was een gemengd bedrijf met melkkoeien en akkerbouw. In 1971 is de boerderij overgenomen door de familie Jurging en voortgezet als akkerbouwbedrijf.

De huidige eigenaar, de familie Beltman, heeft in 1994 aan de bestaande graanschuur een ligboxenstal gebouwd. De boerderij bestaat nu uit Tweekarspelenweg 9 en 26 en bevat 70 ha en er worden 120 melkkoeien gehouden met bijbehorend jongvee.

Sla na dit object de 1^e weg linksaf en aan het einde van deze weg weer links

Nieuwlandse weg, vervolgens Oudeschanskerweg

46

Vesting Oudeschans

Oudeschans is ontstaan rond de Bellingwolderzijk (zijk = in zee uitvarende sluis), die in het midden van de 16e eeuw is aangelegd in de Westerwoldsche Aa. Bellingwolderzijk lag aan het open water van de Dollard!

Tijdens de 80-jarige oorlog werd in 1593 door graaf Willem Lodewijk van Nassau bij Bellingwolderzijk een vesting aangelegd; hij kwam hier toen aan met 150 schepen en 2.200 man krijgsvolk. De vesting speelde in 1593 en 1594 een belangrijke rol in de strijd van de Staatse troepen (de Hollanders) tegen de Spaanse macht.

De vesting (toen Bellingwolderschans genoemd) kreeg de vorm van een onregelmatige vierhoek. De zijk bleef binnen de vesting, zodat ook de Westerwoldsche Aa door de vesting bleef stromen. De schans lag op een zeer strategisch punt, want door de sluis te openen kon men zeewater naar binnen laten of, door de sluis gesloten te houden, het water van de Westerwoldsche Aa, tegenhouden. Zo kon een groot gebied onder water gezet worden. In de loop van de tijd werd de Bellingwolderschans versterkt en kreeg steeds meer vaste bebouwing.

In 1628 werd de Langakker- of Nieuwe schans aangelegd; daardoor werd de Bellingwolderschans voortaan (de) Oude schans. Oudeschans lag vlak aan de Dollard totdat in 1657 de dijk van Nieuweschans naar

Stocksterhorn werd aangelegd. Het hele gebied ten zuidwesten van Nieuweschans werd toen drooggelegd. In 1659 werd ook de Westerwoldsche Aa om de vesting heen geleid. Pas toen kreeg Oudeschans haar huidige vorm.

In de strijd tegen de bisschop van Münster (Bommen Berend) in 1672 en in de Franse tijd (1795) was de vesting Oudeschans ook weer van betekenis.

Oudeschans is in 1814 als vesting opgeheven, maar er is in de structuur van het dorp weinig veranderd.

Het stratenplan is bewaard gebleven en de plaats van de vroegere wallen en grachten is nog in de verkaveling te herkennen.

www.vestingoudeschans.com

47 Koudehoek 2 (Van Duijnhoven)

Het pand op Koudehoek 2 is een rijksmonument op een fraai gelegen, omgracht terrein, met fraai geboomte. De boerderij is van het Oldambster type, met een onderkelderd woonhuis, 6-ruits vensters op de gehele begane grond en 4-ruits vensters op de zolder. Dit type wordt gekenmerkt door een doorlopende nok en zogenaamde krimpen. Dit type, de naam zegt het al, werd voornamelijk in het Oldambt gebouwd. Na 1900 werden steeds meer villaboerderijen gebouwd. Hierbij werd een rijk woonhuis aan een schuur gebouwd. In deze periode zijn ook traditionele, oude woonhuizen gesloopt en vervangen door deze villa's.

48 Koudehoek 4 (Zomer)

De boerderij is gebouwd in 1855. Door broei is de schuur in 1924 afgebrand en direct weer opgebouwd. In 1942 tengevolge van een brandbom is de boerderij opnieuw gedeeltelijk verbrand, om in 1948 herbouwd te worden.

49 Koudehoek 3 (Van Wijnbergen)

In 1995 zijn Jan en Tilly van Wijnbergen met hun 3 kinderen verhuisd naar Oudeschans vanuit Linschoten, Utrecht. Op dat moment was dit bedrijf een volledig akkerbouw bedrijf van de familie Koets. Terwijl Jan en Tilly hier de boel gereed maakte om er koeien te kunnen melken, bleven de 3 kinderen thuis om na schooltijd voor de koeien en varkens te zorgen.

vr

za

zo

Enmaal hier in Oudeschans is er besloten om er een gemengd bedrijf van te maken met 45 koeien en 52 ha aan akkerbouw. In de loop der jaren werd duidelijk dat zoon Arjan interesse had om het bedrijf voort te zetten, en dus hebben Jan en Tilly in 2011 met Arjan en zijn vrouw een houseswap gedaan. Zij wonen nu in Bellingwolde en Arjan en Lily met hun dochter op de boerderij waar zij 180 koeien melken en tarwe en suikerbieten verbouwen op 152 ha land.

In 2019 besloot Lily om het boeren leven te combineren met haar grote hobby- bakken en hebben ze een skybox boven de koeien gebouwd waar zij nu workshops, kinderfeestjes, high tea's, vrijgezellenfeestjes en babyshowers geeft. Daarbij hebben zij in de zomermaanden een pannenkoekentuin waar kinderen op de zondagen gezellig kunnen spelen op de boerderij en kunnen genieten van zelf gemaakt ijs en pannenkoeken.

De Verlichte Boerderijenroute Oldambt en omstreken is mede mogelijk gemaakt door de bijdrage van:

- Gemeente Oldambt: Burgerinitiatief
- Rabobank
- ABN Amro Bank
- Friesland Campina
- Gemeente Westerwolde
- Agrifirm

Daarnaast willen we graag de volgende bedrijven hartelijk danken voor het open stellen van hun bedrijf:

- Familie van 't Westeinde
- Magnuskerk
- Museum De Oude Wolden
- Familie Boonman
- Familie Dinkla
- IJssalon en Lunchroom Veendiep
- 'd Olle Witte Schoule
- Familie Noordhoff
- Familie De Vos
- Familie Van Wijnbergen

FrieslandCampina *nir*

nourishing by nature

Rabobank

agrifirm

g e m e e n t e
O l d a m b t

LTO
noord
OLDAMBT

ABN·AMRO

GEMEENTE
WESTERWOLDE

IJSSALON - LUNCHROOM
VEENDIEP